

Zasady ewidencjonowania przedsiębiorców będących osobami fizycznymi

Celem pracy jest omówienie zasad ewidencjonowania przedsiębiorców będących osobami fizycznymi – w świetle aktualnie obowiązującego stanu prawnego, tj. nieuchylonych przepisów prawnych ustawy z 1999 r. – *Prawo działalności gospodarczej*, obowiązujących do dnia 30 czerwca 2011 roku, i nowych zasad ewidencjonowania tych przedsiębiorców określonych w ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, które wejdą w życie 1 lipca 2011 r.

Do 30 czerwca 2011 r. osoba fizyczna, która zdecydowała się na prowadzenie działalności jednoosobowo, powinna uzyskać wpis do Ewidencji Działalności Gospodarczej. Wpis dokonywany jest na wniosek tej osoby, złożony w gminie właściwej dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy.

Wpisu takiego dokonuje organ ewidencyjny, którym jest wójt w gminie wiejskiej oraz burmistrz lub prezydent w gminie miejskiej, wykonując w ten sposób zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Nie ma jednak przeszkody prawnej w tym, aby wójt, burmistrz lub prezydent miasta upoważnił pracownika urzędu gminy do załatwienia spraw i podejmowania decyzji w sprawach ewidencjonowania działalności gospodarczej.

Wypełniony wniosek składany jest na specjalnym formularzu EDG-1 i obecnie stanowi, oprócz wniosku o wpis do Ewidencji Działalności Gospodarczej, jednocześnie wniosek o wpis do Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej, zgłoszenie identyfikacyjne do Naczelnika Urzędu Skarbowego oraz zgłoszenie płatnika składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społeczne-

go. Formularz EDG-1 służy nie tylko do uzyskania wpisu, ale także do dokonania jego zmiany oraz ma zastosowanie w przypadku, gdy przedsiębiorca prowadzący już działalność gospodarczą wnioskuje o jej zawieszenie i odpowiednio wznowienie lub nawet wykreślenie.

Ustawowo określone formalne wymogi wniosku obejmują:

- 1) oznaczenie przedsiębiorcy, które powinno składać się m.in. z jego imienia i nazwiska, bez dodatkowych określeń. Można również dodać nazwę przez siebie wymyśloną lub określenie opisujące wykonywaną działalność, a także numer ewidencyjny PESEL, o ile taki posiada, oraz numer NIP przedsiębiorcy, o ile taki posiada;
- 2) oznaczenie miejsca zamieszkania i adresu przedsiębiorcy, a jeżeli stale wykonuje działalność poza miejscem zamieszkania – również wskazanie tego miejsca i adresu zakładu głównego, oddziału lub innego miejsca;
- 3) określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD) – przeważający rodzaj działalności jest określany samodzielnie przez wnioskodawcę na podstawie przewidywanych lub faktycznie uzyskiwanych największych przychodów ze sprzedaży produktów oraz towarów i materiałów;
- 4) wskazanie daty rozpoczęcia działalności gospodarczej – obowiązek określenia daty rozpoczęcia działalności gospodarczej dotyczy bardziej zamiaru rozpoczęcia działalności niż daty, którą jest zawsze data wystawienia pierwszej faktury za sprzedane towary lub usługi. Zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorca ma prawo we wniosku o wpis do ewidencji określić późniejszy dzień podjęcia działalności gospodarczej niż dzień złożenia wniosku;
- 5) numer telefonu kontaktowego i adres poczty elektronicznej, o ile przedsiębiorca je posiada.

Organ ewidencyjny dokonuje wpisu do Ewidencji Działalności Gospodarczej niezwłocznie po otrzymaniu podpisanego wniosku

i z urzędu doręcza przedsiębiorcy zaświadczenie o wpisie. Zasadą jest, iż wniosek o wpis powinien być złożony osobiście przez przedsiębiorcę, ponieważ wtedy jest możliwość sprawdzenia tożsamości wnioskodawcy. Ustawa przewiduje jednak, że wpis do ewidencji może być wysłany listem poleconym. W tym przypadku własnoręczność podpisu wnioskodawcy powinna być poświadczona przez notariusza. Może być złożony także w formie elektronicznej, z tym że musi być opatrzony tzw. bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

Po dokonaniu wpisu organ ewidencyjny z urzędu doręcza przedsiębiorcy zaświadczenie o wpisie oraz nie później niż w ciągu 3 dni od dnia dokonania wpisu wraz z kopią zaświadczenia o wpisie przesyła do wskazanego przez przedsiębiorcę naczelnika urzędu skarbowego, właściwego urzędu statystycznego oraz właściwej jednostki terenowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo Centralnej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

W sytuacji, gdy wniosek nie zawiera wszystkich wymaganych danych, organ ewidencyjny niezwłocznie wzywa do uzupełnienia wniosku w terminie 7 dni, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania.

Organ ewidencyjny powinien także przed podjęciem decyzji w sprawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej zbadać, czy nie zachodzą przesłanki odmowy wpisu.

Odmowa wpisu do ewidencji działalności gospodarczej następuje w drodze decyzji administracyjnej i jest dopuszczalna w przypadkach określonych w ustawie – *Prawo działalności gospodarczej*.

Podstawę odmowy wpisu do EDG, zgodnie z art. 7c p.d.g., stanowią:

- 1) zgłoszenia dotyczące działalności gospodarczej nieobjętej przepisami u.s.d.g.;
- 2) zgłoszenia zawierające braki formalne, które mimo wezwania nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie;

- 3) prawomocnie orzeczony zakaz wykonywania określonej w zgłoszeniu działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę.

W przypadku gdy zachodzi chociaż jedna z powyższych przesłanek, organ ewidencyjny powinien zakończyć postępowanie decyzją o odmowie wpisu.

Ewidencja działalności gospodarczej powinna odzwierciedlać aktualny stan faktyczny i prawny. W związku z tym przedsiębiorca zobowiązany jest zgłosić organowi ewidencyjnemu, w ciągu 14 dni, zmiany zaistniałe po dokonaniu wpisu do ewidencji, odnoszące się do przedsiębiorcy oraz prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, jeżeli obejmują dane objęte zgłoszeniem.

Podczas wykonywania działalności gospodarczej mogą wystąpić sytuacje, w których przedsiębiorca chce lub jest zmuszony na pewien okres zawiesić działalność gospodarczą. Może tego dokonać wyłącznie przedsiębiorca niezatrudniający pracowników – na okres od jednego do 24 miesięcy.

Ewidencja działalności gospodarczej jest jawna i dane osobowe w niej zawarte nie podlegają przepisom ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych.

Dane zawarte w ewidencji są dostępne dla każdego, kto ich żąda, bez potrzeby wykazywania przyczyny, dla której chce się je poznać, oraz bez obowiązku wykazywania tzw. interesu prawnego. Zgodnie z ukształtowaną praktyką organy ewidencyjne wydają wszystkim zainteresowanym zaświadczenia, z których wynika, że określona osoba fizyczna prowadziła lub prowadzi działalność gospodarczą, ze wskazaniem w szczególności miejsca prowadzenia działalności, co ma znaczenie głównie dla postępowania sądowego lub administracyjnego, w którym należy wykazać, że dana osoba fizyczna jest przedsiębiorcą.

Wykreślenie przedsiębiorcy z ewidencji następuje w przypadkach:

- 1) zawiadomienia o zaprzestaniu działalności gospodarczej;
- 2) jeżeli po dokonaniu wpisu okaże się, iż dotyczy on działalności nieobjętej przepisami ustawy;

- 3) wpisano do rejestru przedsiębiorców spółkę handlową powstałą z przekształcenia spółki cywilnej;
- 4) jeżeli przedsiębiorca zmienił miejsce zamieszkania;
- 5) jeżeli nie zgłoszono informacji o wznowieniu działalności gospodarczej przed upływem 24 miesięcy od zgłoszenia informacji o zawieszeniu działalności gospodarczej.

Wykreślenie z ewidencji następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Od 1 lipca 2011 r. wejdą w życie nowe przepisy, regulujące odmiennie stronę formalną podejmowania działalności gospodarczej przez osoby fizyczne.

System ewidencji działalności gospodarczej prowadzony będzie za pośrednictwem Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), który jest wzorowany na Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego. Instytucja ta zastąpi dotychczas funkcjonującą, zdekoncentrowaną ewidencję działalności gospodarczej, prowadzoną odrębnie przez każdą gminę. CEIDG mieć będzie postać scentralizowanego systemu teleinformatycznego, zarządzanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Będzie to system rejestracji i katalogowania przedsiębiorców będących osobami fizycznymi.

Ze względu na zadania CEIDG Minister Gospodarki stanie się organem ewidencyjnym, i w tej roli zastąpi dotychczasowe organy ewidencyjne, tj. wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast.

Wpis przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną do CEIDG będzie zarówno formą legalizacji działalności gospodarczej podejmowanej przez tę osobę fizyczną, jak też zbiorem informacji o przedsiębiorcy.

Przekazywanie danych oraz informacji do CEIDG oraz od CEIDG do innych podmiotów ma się opierać na formularzach elektronicznych i wzorach wniosków zamieszczanych w różnych miejscach, tj. na stronie internetowej CEIDG, w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Gospodarki oraz na elektronicznej platformie usług administracji publicznej.

W nowej sytuacji prawnej przyszły przedsiębiorca może w dwojaki sposób złożyć wniosek o wpis do CEIDG, który to wpis da mu uprawnienie ogólne do prowadzenia działalności gospodarczej, tj.:

- samodzielnie za pośrednictwem formularza elektronicznego dostępnego na stronie internetowej CEIDG oraz w Biuletynie Informacji Publicznej ministra właściwego do spraw gospodarki,
- za pośrednictwem wybranego przez przedsiębiorcę urzędu gminy spełniającego w tym zakresie zadania z zakresu administracji rządowej, na formularzu zgodnym z określonym wzorem wniosku, który zostanie określony w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, osobiście lub wysłanym listem poleconym. Wniosek będzie można przesłać pod adresem dowolnego urzędu gminy, nie zaś bezpośrednio do Ministerstwa Gospodarki.

W porównaniu do stanu obecnego rozszerzony zostanie zakres informacji uwzględnianych w CEIDG. Mianowicie wpisowi podlegać będą: imię i nazwisko przedsiębiorcy i jego numer PESEL, numery identyfikacyjne REGON i NIP (o ile je posiada), informacja o obywatelstwie, adres miejsca zamieszkania, adres do doręczeń oraz adres miejsca wykonywania działalności gospodarczej, adres poczty elektronicznej przedsiębiorcy oraz jego strony internetowej (o ile je posiada), data rozpoczęcia działalności gospodarczej, określenie przedmiotu działalności, informacje o istnieniu lub ustaniu wspólności majątkowej, o umowie spółki cywilnej, jeżeli została zawarta, dane pełnomocnika upoważnionego do prowadzenia spraw przedsiębiorcy, o ile przedsiębiorca udzielił pełnomocnictwa ogólnego, a także informację o zawieszeniu lub wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej.

W EDG obowiązuje zasada jawności formalnej danych, która to jest w dalszym ciągu realizowana przez CEIDG. Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej wprowadza do CEIDG także zasadę jawności materialnej danych wpisanych do CEIDG opierającą się na domniemaniu zgodności danych zawartych w CEIDG z wnioskiem osoby fizycznej. Oznaczać to będzie, że dane, które nie zo-

stały wpisane do CEIDG, nie wywołują skutków prawnych wobec osób trzecich. Zasada ta może być uchylona wobec osoby fizycznej wpisanej do CEIDG, jeżeli wykaże ona, że osoba trzecia wiedziała o danych objętych wpisem.

Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej jest wzorowana na Krajowym Rejestrze Sądowym. Będzie spełniać też funkcje analogiczne do Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego, co zapewni bezpieczeństwo obrotu, ponieważ kontrahent będzie mógł uzyskać wszelkie informacje o partnerze transakcji. Obecnie dane te są bardzo enigmatyczne. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej stanowić będzie scentralizowane źródło informacji o przedsiębiorcach, zawierające również informacje o udzielonych koncesjach, zezwoleniach i wpisach do rejestru działalności regulowanej. Zwiększy to dostępność do zasobów informacyjnych administracji publicznej.

Przyjęte rozwiązania należy uznać za jednoznacznie korzystne dla przedsiębiorców.

Warto zwrócić także uwagę na konieczność wpisu osoby fizycznej do innych rejestrów, tj.:

- Rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, który jest prowadzony przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego i służy do identyfikacji podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do innych urzędowych rejestrów i systemów informacyjnych administracji publicznej w celu osiągnięcia spójności jednolitości opisów w nomenklaturze pojęciowej i klasyfikacyjnej. Ponadto dostarcza charakterystyki na temat istniejących podmiotów, jak również miejsca ich działalności;
- Rejestru podatników i płatników podatków i składek ZUS, której to ewidencji dokonują naczelnicy urzędów skarbowych w trybie postępowania w sprawie nadania NIP, prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – *Ordynacja podatkowa*. Nadanie NIP następuje w drodze decyzji wydanej przez naczelnika urzędu skarbowego;

- Rejestru działalności regulowanej, gdy ustawy szczególne warunkują rozpoczęcie działalności gospodarczej w danej dziedzinie dokonaniem takiego wpisu, aby jej wykonywanie nie zagrażało podstawowym wartościom (interesom) klientów danego przedsiębiorcy lub osób trzecich, w szczególności ich zdrowiu i bezpieczeństwu.